

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

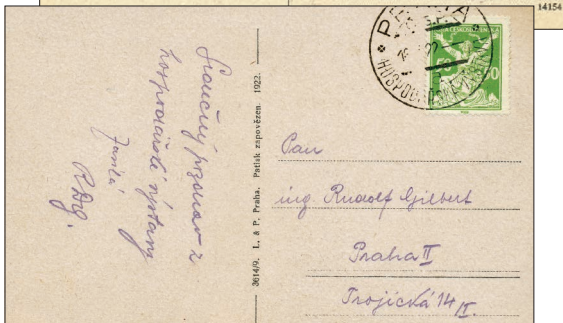
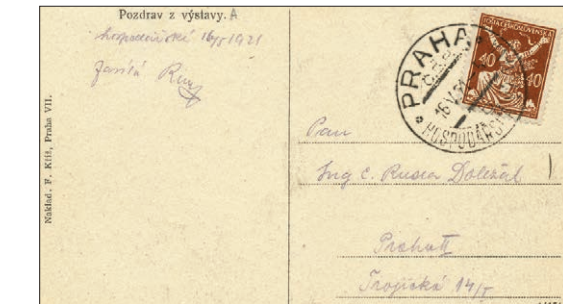
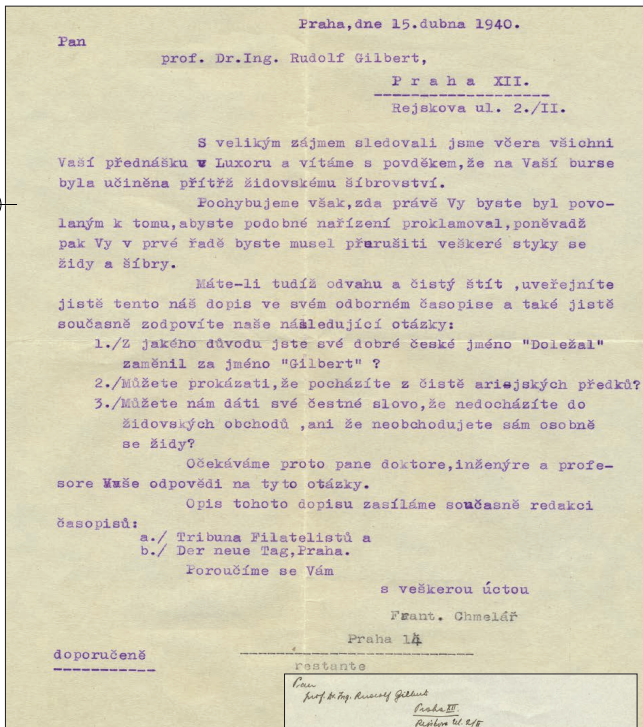
Rudolf Gilbert: 115 a 90

V minulém čísle jsme otiskli hádanku: Jak se jmenoval významný muž naší filatelické historie, zobrazený na dobové kresbě, a jaké jeho výročí si budeme připomínat? Vyhodnocením se zabýváme na jiném místě, ale už teď je jasná odpověď – vyplývá z titulku našeho článku. Jméno tedy známe, a protože se narodil v roce 1896, víme, že si letos připomeneme 115. výročí jeho narození. Co ale znamená druhé číslo: 90?

FRANTIŠEK BENEŠ

K této otázce mě přivedla obálka dopisu, kterou jsem našel ve velkém souboru staré korespondence – obálek, dopisnic a pohlednic. Z filatelického hlediska měly běžné frankatury, ale značná část jich byla adresována na Rudolfa Gilberta. Za život jich nejspíš dostal tisíce, tenhle byl ale jiný a adresát mu věnoval velkou pozornost, dokonce si ho vlastnoručně opsal – a právě opis, provedený drobným charakteristickým písmem a přiložený k obálce, mě přiměl, abych si přečetl i původní sdělení. Od doby jeho sepsání uplynulo 71 let, ale to mu neubralo na překvapivosti. Ostatně, přesvědčte se sami.

Je jasné, že jde o anonymní dopis, o jaké v té době asi nebyla nouze. Body 2 a 3 jsou vcelku srozumitelné a odpovídají nenávislné antisemitské atmosféře té doby. Ale bod 1? „Z jakého důvodu jste své dobré české jméno Doležal zaměnil za jméno Gilbert?“ O tom jsem nikdy neslyšel a nedávalo to ani smysl. Napřed jsem si pomyslel, že pisatel se plete (leccos o jeho inteligenci naznačuje, že kopii svého udavačského protizidovského hanopisu poslal Tribuně filatelistů, spjaté s Ervínem Hirschem, který byl židovského původu). Pak jsem ale ve stejném souboru našel dvě pohlednice, které na věc vrhly jiné světlo. Byly odeslány z Hospodářské výstavy a nesou její příležitostná razítka. První je z roku 1921 a je adresována: Ing.C. Ruda Doležal, Praha II, Trojická 14/II; druhá: Ing. Rudolf Gilbert, Praha II, Trojická 14/II.

Rukopis odesílatele stejný, i křestní jméno adresátů a adresa; že by v tom domě bydleli dva Rudolfové zajímající se o příležitostná razítka? To mě zaujalo a to tuhle záhadu jsem se rozhodl podívat blíže.

Časopis Filatelie není nafukovací, a tak nebudu zdržovat popisem pátrání a rovnou přejdu k jeho výsledkům. Byly překvapivé. První pramen uváděl, že Rudolf Gilbert (RG) získal své příjmení teprve sňatkem a přijal je proto, že mu připadalo vznešenější, než jeho původní. Ukázalo se, že to není pravda – ale úplná nepravda to taky není. V tom aby se čert vyznal. Jste napnutí?

Rodinná historie

Kořeny rodu Gilbertů jsou v Novém Hradišti u Pardubic, kde je v Kuněticích dodnes rodinná hrobka. V ní je pohřbeno na dvě desítky členů rodiny, mezi nimi i Rudolf Gilbert, jeho paní a syn.

V Hradišti měla rodina statek už počátkem 19. století. Traduje se, že její neobyčklé příjmení má původ v dávném francouzském přistěhovanci. Rodiče maminky RG měli 14 dětí, a aby je zaopatřili, statek koncem 19. století prodali a výnos jim rozdělili. Část bratrů si pak zřídila síť obchodů s látkami na řadě míst: v Třešti, Dačicích, Polné, Jihlavě a Zastávce u Brna.

Maminka RG – Marie (1870 – 1928) se za svobodna jmenovala Gilbertová. Pocházela z Hradiště a 5. 9. 1895 se v Pardubicích provdala za Rudolfa Doležala.

Svatbou samozřejmě převzala jeho příjmení – Doležalová. Žili v Polné, v domě na náměstí, čp. 25, kde měli obchod s galanterním zbožím; dům je v rukách rodiny dodnes.

25. května 1896 se jim narodil syn Rudolf a v roce 1897 druhý syn Jaroslav, oba se samozřejmě jmenovali Doležalovi. Rodinu ovšem záhy postihla tragédie: když byl malému Rudolfovi rok, tatínek umřel.

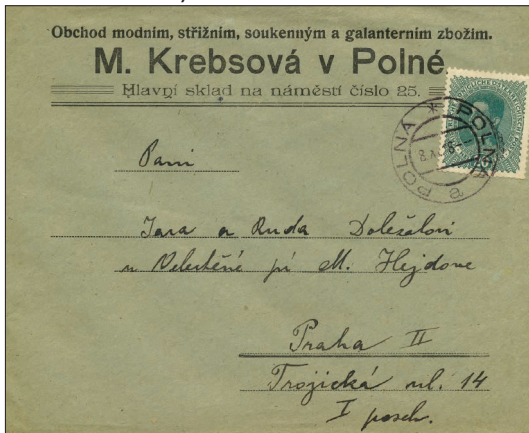
Maminka se pak sama starala o obchod, a když se později znovu provdala, vedla ho pod novým jménem Krebsová.

V novém manželství se mamince narodila dcera Marie; nebylo ale šťastné a skončilo rozlukou.

Ještě za Rakousko-Uherska přesídlila část rodiny do Prahy–Podskalí, kde bydleli v domě v Trojické ulici č. 14.

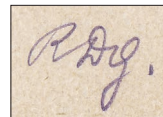
Čtyřpatrový měšťanský dům z konce 19. století dodnes stojí na křižovatce s ulicí Pod Slovany a má hezký výhled na protější zahrady. Bylo zvykem, že v domě bydleli i všichni mladí členové rodiny, kteří do Prahy přišli na studie – tedy i Rudolf Doležal s bratrem Jaroslavem, jak dokládá obálka dopisu s hlavičkou obchodu, který jim poslala maminka (M. Gilbertová–Doležalová–Krebsová) z Polné.

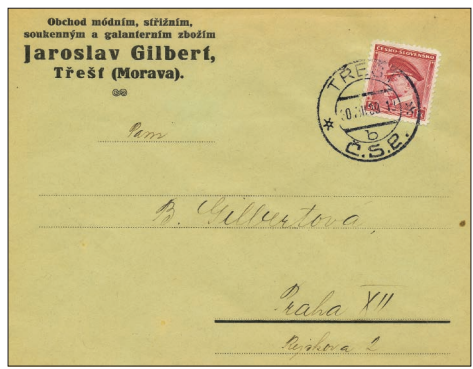
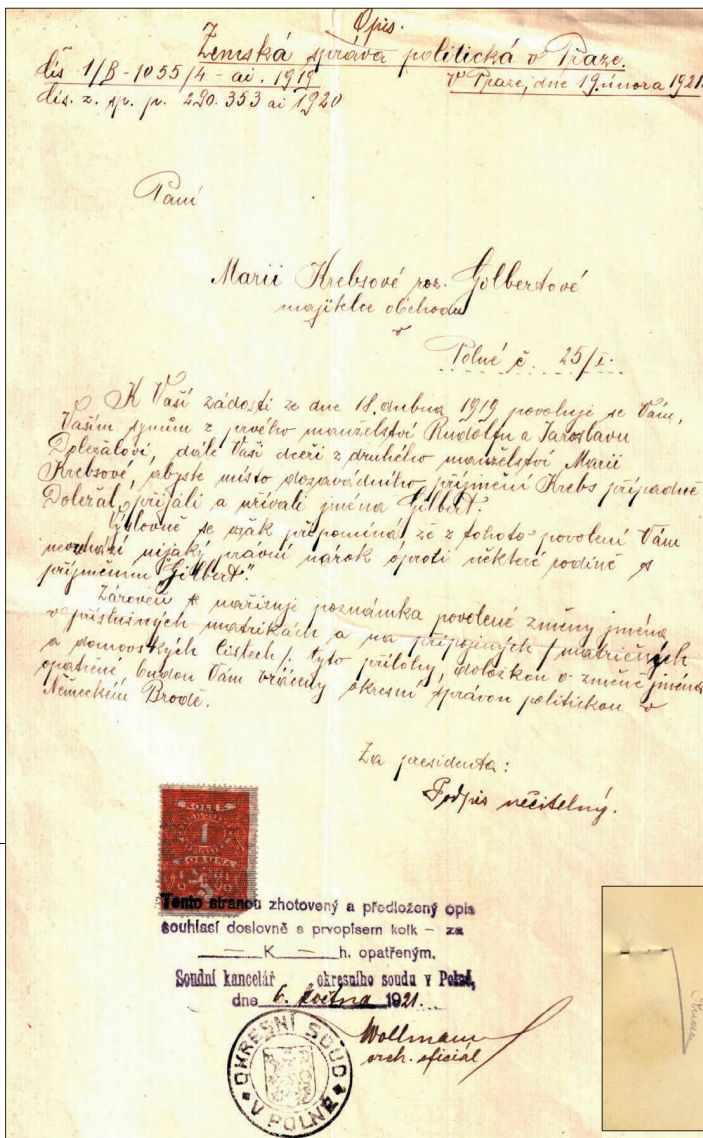
Bylo to v době války, nazývané tehdy Velká, v níž se ze studenta Rudolfa stal voják, a podle článku v časopisu Typografia 5/1976 (k jeho 80. narozeninám) ho v ní potkala vážná událost: byl zasažen bojovým plynem – fosgenem, a to tak těžce, že byl už považován za mrtvého a dokonce mu byl vystaven úmrtní list. Nakonec své zranění přežil, ale po zbytek života si stěžoval na dechové obtíže. Už asi nezjistíme, jestli odtud pramenily i pozdější poruchy spánku, kterými trpěl; sběrateli, který se s ním řadu let stýkal, si posteskl, že zpočátku nespál vůbec, jen odpočíval v křesle, později se mu dařilo usnout alespoň na několik hodin. Také se mu zmínil, že je asi nejdéle žijícím člověkem, který přežil útok tímto bojovým plynem. Jeho korespondence z tohoto období, která by mohla přinést více podrobností, však ve studovaném souboru obsažena nebyla.

V roce 1919 požádala maminka Marie Krebsová o změnu příjmení pro sebe i své tři děti, a to na své rodné příjmení – Gilbertovi. To jí Zemská správa politická v Praze o dva roky později povolila. Z té doby se dochovala korespondence, která ukazuje, že Rudolf Doležal přestal používat původní příjmení po otcích a začal používat rodné příjmení matky – Gilbert – pozvolně: na pohlednici z roku 1922, kterou jsme si už ukázali, se podepsal šifrou RDG (Rudolf Doležal–Gilbert).

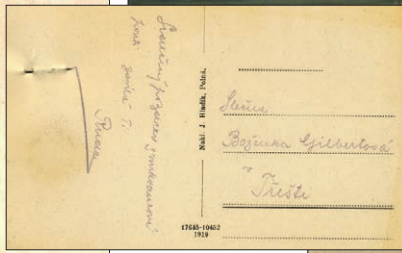
A tím se dostáváme ke druhému výročí v titulku našeho článku: doklad o přejmenování byl vystaven 19. února 1921 v Praze a jeho ověřený stejnopis rodina obdržela 6. května 1921 od soudu v Polné – od

Dochovaly se pohlednice, které jí posílal z Polné – a dal si na nich záležet: třídní skládaná ze 14. 11. 1918 je adresována do Prahy, kde byla patrně na studiích, další s připevněným mrkčekom sušené mrkve z 10. 9. 1922, z „mrkvancové“ poutě, je adresována do Třebíči.

té doby nás dělí rovných 90 let. **Letos si tedy připomínáme 115. výročí narození tohoto významného znalce a současně i 90 let od doby, kdy přijal nové příjmení, které pak proslavil mezi filatelisty celého světa.**

Při tak významné příležitosti si samozřejmě připomeneme i další podrobnosti z jeho dlouhého a lecky jednoduchého života, úzce spojeného s poštovními známkami a filatelií.

Jak šel život

Počátkem 20. let postihla rodinu další tragédie – bratr Jaroslav zemřel na tuberkulózu; bylo mu pouhých 24 let. Maminka ho přežila jen o pár let, umřela v roce 1928.

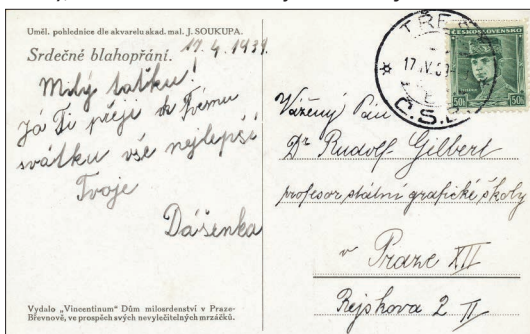
Bratr Rudolfovy maminky Jaroslav Gilbert měl v Třebíči obchod „módním, střihným, soukenným a galantním zbožím“ a s jeho dcerou Boženkou, tedy vlastně se svou sestřenicí, se mladý RG sblížil.

V roce 1925 se vzali a v roce 1929 se jim narodil jediný syn Jaroslav, zvaný též Jarka či Dáda. Tato podrobnost má význam proto, že dopisy a pohlednice od tatínka Rudolfa by právě těmito přezdívkami v adrese mohly budit mylný dojem, že Gilbertovi měli i dceru. K takové mýlce by mohla přispět i

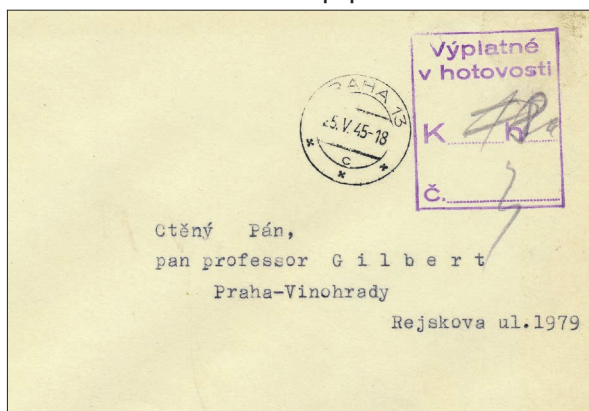

pohlednice adresovaná RG, s oslovením „Milý tatku“ a podepsaná Dášenska. Šlo však o neteř RG (nar. 1930), která k němu měla zjevně hezký vztah.

V letech 1940 a 1943 se narodili synovci Zdeněk a Jiří Gilbertovi, synové Rudolfova bratrance. I jim tatínek zemřel velmi brzo, v roce 1944, a tak měli k RG velmi blízko – říkali mu „tatko“ a udržovali s ním blízké vztahy; Zdeněk, lékař, se o něj staral vlastně doslova až do jeho smrti. Celá široká rodina tradičně držela pohromadě, o čemž svědčí hojná dochovaná korespondence. V případě RG není divu dvojnásob, jeho tchán byl přece současně jeho strýčkem.

RG s paní a synem po tři desítky let bydleli ve čtyřpokojovém bytě u parku Folimanka, na okraji pražských Vinohrad, v Rejskové ulici č. 2; někdy je v adrese uváděno i číslo popisné 1979.

Opět šlo o čtyřpatrový rohový dům s výhledem do okolní zeleně; nedaleko později vystavěli Nuselský most – tehdy tu už ale Gilbertovi nebydleli.

Z korespondence, která jim sem chodila, se zachovalo nemálo hezky frankovaných dopisů, posílaných filatelisty a filatelistickými obchodníky. RG tu byl jistě dobře znám, protože mu došly i dopisy bez uvedení ulice, jen s označením Praha XII.

Po osamostatnění syna, který se odstěhoval, se manželé Gilbertovi na přelomu 50. a 60. let přestěhovali do menšího, dvoupokojového bytu v Libni, v Sokolovské ulici č. 157.

Tentokrát šlo o modernější, šestipatrový dům nedaleko rušné křižovatky, mezi Palmovkou a Babelenkou, pár kroků od místa dnešního filatelistického obchodu ve Vacínově ulici. Stěhovali pry hlavně knihy a známky, nábytek byl pro pana profesora – jeho slovy – detail. Božena Gilbertová zemřela v roce 1980 a ovdovělý RG tu od té doby žil sám – a sám se o sebe také staral.

Syn Jaroslav byl v té době už dávno v exilu. Původně vystudoval střední grafickou školu a pracoval jako chemik v čistírnách. Byl ženatý, jeho paní Hana je lékařkou, a měli dceru Olgu, nyní padesátiletou, která je porodní asistentkou. Ta je jedinou vnučkou Rudolfa Gilberta; ona a její tři synové jsou tedy jeho přímými potomky, i když už s jiným příjmením. Manželství jejich rodičů však skončilo rozvodem. V roce 1967 Jaroslav emigroval do Německa, kde pak žil ve Frankfurtu nad Mohanem a zabýval se obchodem (snad s nábytkem). Podruhé se tu oženil, jeho paní se jmenovala Doris, manželství však zůstalo bezdětné. RG za ním poměrně často létal, jako důchodci mu stát nekladl tak velké překážky. V roce 1985 Jaroslav utrpěl úraz hlavy a v roce 1986 zemřel. Otce tedy přežil jen o necelé dva roky. POKRAČOVÁNÍ

